

תקציר מדריך ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון על-ידי נותני שירות עסקי

תוכן העניינים

3	מבוא
4	רקע
5	דגשים עבור נותני שירות עסקי
6	גישה מבוססת סיכון
7	הנחיות לנותני שירות עסקי
10	סיכון גאוגרפי
10	סיכון לקוח
13	סיכון עסקי
15	ביצוע הערכת הסיכונים על ידי נותני שירות עסקי
16	הכרת הלקוח – בדיקה ראשונית ומתמשכת
17	חובות זיהוי בעלי שליטה ונהנים
20	בקרה פנימית
21	רשימת דגלים אדומים
22	לקריאה נוספת

מבוא

1. בחודש יוני 2019 פרסם ארגון ה-FATF מדריכים ליישום גישה מבוססת סיכון (Risk Based Approach) בסקטור נותני השירות העסקי (עורכי דין, רואי חשבון ונותני שירותי נאמנות וחברות).¹
2. הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור הכינה תקציר זה, המסכם את שלושת המדריכים של ארגון ה-FATF, תוך שימת דגש על ההיבטים הרלוונטיים במיוחד לסקטור עורכי הדין ורואי החשבון בישראל.
3. הרשות רואה חשיבות רבה בהטמעת השימוש הנכון בגישה מבוססת סיכון בקרב נותני השירות העסקי, זאת במיוחד לאור חלקם המשמעותי במערכת המשפטית והפיננסית בישראל ובצל הסיכון לניצול לרעה של הידע המקצועי והשירותים הניתנים על ידם לצורך הלבנת הון או מימון טרור. מטרת הגישה מבוססת הסיכון היא להבטיח כי תשומת הלב תינתן והמשאבים יושקעו באופן יעיל לצורך התמודדות עם סיכונים אלו, הכל לשם קידום המאבק המשותף בהלבנת הון ובמימון טרור.
4. כזכור, בשנת 2015 נכנס לתוקפו תיקון מספר 13 לחוק איסור הלבנת הון המטיל חובות שונות, לרבות חובות לזיהוי והכרת לקוח, על עורכי דין ורואי חשבון כאשר הם מבצעים פעולות המוגדרות בחוק כ"שירות עסקי". פעולות אלו הן קנייה/מכירה/חכירה של נדל"ן, קנייה/מכירה של עסק, ניהול נכסים וכספים עבור לקוח, קבלת, החזקת או העברת כספים להקמה וניהול תאגידים, וכן הקמה או ניהול של תאגיד, עסק או נאמנות לאחר. פעולות אלו מבוצעות על ידי עורכי-דין באופן שכיח יותר לעומת רואי חשבון. תוכנן הפרטני של החובות, ובכללן חובות זיהוי, אימות, הערכת הסיכון ושמירת מסמכים, נקבע בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, ניהול רישומים של נותן שירות עסקי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ה-2014, וכן בכללי האתיקה של הלשכות המקצועיות.
5. בהתאם לדרישות ארגון ה-FATF, בוצעה בישראל הערכת סיכונים לאומית, בהובלת הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור ובשיתוף מכלול הגופים הרלוונטיים בישראל, אשר פורסמה בשנת 2017, במסגרתה דורג האיום להלבנת הון במסגרת פעילותם של נותני שירות עסקי כבינוני.
6. במסגרת שקילת הסיכונים להלבנת הון ומימון טרור בתחום זה בהערכת הסיכונים הלאומית ישנה התייחסות לכך שנותני השירות העסקי אינם נדרשים לדווח לרשות לאיסור הלבנת הון אודות פעילות בלתי רגילה של לקוחותיהם, אלא מוטלת עליהם סנקציה משמעותית מקום בו העניקו שירות עסקי ללקוח חרף קיומו של סיכון גבוה להלבנת הון או מימון טרור.
7. תקציר זה אינו מהווה תחליף לקריאת המדריכים המלאים שפורסמו על-ידי ה-FATF, והרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור קוראת לכל נותן שירות עסקי לעיין במדריך הרלוונטי אליו על-מנת ללמוד ביתר פירוט כיצד ניתן וכדאי ליישם את הגישה מבוססת הסיכון בקשר עם השירותים שהוא נותן.
8. יודגש כי המדריכים, כמו גם המלצות ארגון ה-FATF, אינם מחייבים את נותני השירות העסקי באופן ישיר ואינם גוברים על אף הוראה בחוק הישראלי. יישומן של המלצות במדריכים יהיה לאור המציאות הקיימת בישראל ובהתאם לדין הישראלי. המדריכים מבוססים על ניסיון ושיטות עבודה מומלצות שנאספו ממדינות רבות ברחבי העולם, ותקציר זה, אשר הוכן על ידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, מסכם את התוכן הרלוונטי לנותני שירות עסקי בישראל.

¹ [מדריך ארגון ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון בסקטור עורכי הדין \(2019\)](#); [מדריך ארגון ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון בסקטור רואי חשבון \(2019\)](#); [מדריך ארגון ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון בסקטור נותני שירותי נאמנות והקמת תאגידים \(2019\)](#).

9. מטרת המדריכים של ארגון ה-FATF היא לסייע לרשויות המדינה ולנותני שירות עסקי ביישום גישה מבוססת סיכון במסגרת החלת משטר איסור הלבנת ההון ומימון הטרור בהתייחס להערכת הסיכונים הלאומית של כל מדינה, וזאת באמצעות הנחיות מפורטות ודוגמאות מעשיות. בנוסף, מקדמים המדריכים הבנה ויישום אחידים בקרב נותני השירות העסקי, הרגולטורים המפקחים עליהם וגורמים אחרים הבאים במגע עם סקטורים אלו (דוגמת מוסדות פיננסיים).
10. המדריכים מסבירים באופן כללי כיצד פועלת הגישה מבוססת הסיכון למאבק בהלבנת הון ומימון טרור, ומפרטים את המשמעויות של גישה זו עבור נותני שירות עסקי. המדריכים מדגישים את החובות החלות על נותני שירות עסקי בנוגע לזיהוי ואימות זהותם של בעלי שליטה ונהנים ומספקים דוגמאות להליכי הכרת הלקוח סטנדרטיים, מופחתים ומוגברים - בהתאם לרמת סיכוני הלבנת ההון ומימון הטרור שזוהו. בנוסף, כוללים המדריכים רשימת דגלים אדומים המהווים תבחינים לסיוע בזיהוי פעילות של לקוחות העשויה להיות פעילות בסיכון גבוה.
11. המדריכים מכירים בכך שאופי הפעילות של נותני שירות עסקי הוא רחב ומגוון, החל מאנשי מקצוע הפועלים באופן עצמאי ועד למשרדים גדולים, וכן שתחומי עיסוקם רבים ושונים. על כן, ההנחיות המובאות במדריכים ניתנות לאימוץ באופן התואם את המציאות בה פועל כל נותן שירות עסקי.
12. המדריכים משקפים את הניסיון המצטבר והלקחים שנלמדו בשנים האחרונות, הן בקרב גורמים ממשלתיים והן בקרב המגזר הפרטי. המדריך שם דגש על ההמלצות הרלוונטיות לסקטור עורכי הדין רואי החשבון מתוך 40 המלצות ה-FATF², המתייחסות בין היתר להליך הכרת הלקוח, חובת שמירת מסמכים, החובות החלות כאשר הלקוח הינו איש ציבור, טכנולוגיות חדשות והסתמכות על צדדים שלישיים. במקרים מסוימים חלות אף חובות הנוגעות לסניפים במדינות זרות, מדינות בעלות סיכון גבוה, דיווחים על פעילות חשודה ואיסור גילוי (tipping-off).
13. המדריכים מתייחסים גם לתפקידו של המפקח על נותני שירות עסקי.
14. המדריכים כוללים מספר נספחים, וביניהם: נספח המתייחס לזיהוי בעלי שליטה ונהנים; נספח הכולל מילון מונחים ונספח הכולל דוגמאות של יישום גישה מבוססת סיכון עבור מפקחים. המדריך לסקטור עורכי הדין כולל נספח המתייחס למקורות מידע נוספים, הנחיות ליישום גישה מבוססת סיכון שפורסמו על-ידי לשכות עורכי דין ברחבי העולם, דוגמאות נבחרות לחקיקה ופסקי דין רלוונטיים וכן נספח נוסף של דגלים אדומים.
15. המדריכים גובשו על ידי קבוצת עבודה שכללה נציגים ממדינות החברות ב-FATF, בהובלת בריטניה וארה"ב וכן נציגים מהמגזר הפרטי, ביניהם לשכת עורכי הדין הבינלאומית (International Bar Association). במסגרת עבודת ההכנה אף התקיימו התייעצויות פומביות עם הסקטורים השונים.

² המלצות ארגון ה-FATF (2012).

דגשים עבור נותני שירות עסקי

16. עורכי הדין ורואי החשבון חשופים במיוחד לסיכונים של הלבנת הון ומימון טרור וניצולם לרעה למטרות אלו, זאת בשל מהות עבודתם, אופייה והידע המקצועי שלהם. על כן, המטרה הבסיסית העומדת מאחורי הנחיות ה-FATF המכוונות סקטור נותני השירות העסקי הינה להבטיח כי הפעילות והשירותים שהם נותנים לא ינוצלו לרעה לצורך הלבנת הון או מימון טרור. מטרה זו עולה בקנה אחד עם תפקידם של עורכי הדין ורואי החשבון כמקדמים של חברה המתנהלת בהתאם לחוק ושל פעילות פיננסית ראויה.
17. ישנן מספר פעולות אשר זוהו על-ידי ארגון ה-FATF כבעלות חשיפה גבוהה לניצול לרעה לצורך הלבנת הון ומימון טרור: עסקאות בנדל"ן, ניהול כספים ונכסים עבור לקוחות, וכן הקמה וניהול של תאגידים או נאמנויות עבור לקוחות. ייתכן והיבטים מסוימים של המדריכים יכולים אף לסייע לצורך מניעת ניצולם לרעה של עורכי הדין ורואי החשבון לשם ביצוע לעבירות מקור, בדגש על עבירות פיננסיות כגון עבירות מס. לכן, יישום אפקטיבי של גישה מבוססת סיכון על ידי עורכי הדין ורואי החשבון יגביר את הצלחת המאבק בפשיעה הכלכלית.
18. המדריך לעורכי דין מתייחס לקיומו של חסיון עורך דין-לקוח במקרים מסוימים, אשר נועד להגן על האינטרסים הרגשיים של הלקוחות, אך מזכיר כי החסיון אינו מגן על תכנון וביצוע של עבירות עתידיות. על כן נדרש עורך הדין לערנות יתירה בכדי לוודא שאינו מנוצל לצורך פעילות של הלבנת הון או מימון טרור.
19. עורכי דין ורואי חשבון הנותנים שירותי נאמנות והקמת חברות צריכים להכיר את המדריך הממוקד של ה-FATF לסקטור זה ואת הסיכונים העולים באופן מיוחד מביצוע פעילויות אלו.
20. מודגש כי עבודתם של עורכי הדין ורואי החשבון מהותית לקידום הציות לחוק, והם כפופים אף לכללי אתיקה ולשמירה על יושרו של המקצוע. הפרת החובות החלות על נותני שירות עסקי לעניין הלבנת הון ומימון טרור עלולה להוביל לסנקציות מנהליות, משמעתיות ובמקרים קיצוניים אף לסנקציות פליליות.
21. המדריכים לסקטור עורכי דין ולסקטור נותני שירותי נאמנות והקמת חברות מעדכנים את מסמכי ההנחיות שפורסמו לסקטורים אלו בשנים 2008 ו-2009 בהתאמה.

גישה מבוססת סיכון

22. מטרת הגישה מבוססת הסיכון אשר מקדם ארגון ה-FATF הינה לאפשר למדינות ולגופים בסקטור הפרטי ליישם אמצעים למאבק בהלבנת הון ומימון טרור המותאמים למציאות הרלוונטית אליהם. באופן זה המאבק בהלבנת הון ומימון טרור יבוצע בכל מדינה ובכל סקטור באופן מדויק ויעיל יותר, באמצעות כלים מידתיים בהתאם להיקף הסיכון הפרטני והייחודי שזוהה. גישה זו משתקפת בהמלצות המעודכנות של ה-FATF אשר רואות בה בסיס עקרוני למאבק בהלבנת הון ומימון טרור.

23. משמעות יישום גישה מבוססת סיכון הינה כי על הגורמים הרלוונטיים במגזר הציבורי ובמגזר הפרטי, ביניהם נותני שירות עסקי, להבין, לזהות ולהעריך את הסיכונים אליהם הם חשופים ולנקוט באמצעים היעילים הדרושים בכדי לצמצם סיכונים אלו. דבר זה דורש השקעת משאבים, העלאת מודעות ואף ביצוע הכשרות – גם בקרב נותני שירות עסקי.

24. ארגון ה-FATF מתאר את יסודות יישום גישה מבוססת סיכון באופן הבא:

• זיהוי סיכונים הלבנת ההון ומימון הטרור לאור המידע הפומבי אודות סיכונים וכן זהות הלקוחות, אופי השירות הניתן והאזור גיאוגרפי של נותן השירות העסקי ושל הלקוח	זיהוי סיכונים והערכתם
• זיהוי ויישום אמצעים לניהול וצמצום סיכונים באופן יעיל ומהיר	צמצום וניהול סיכונים
• אימוץ מדיניות, נהלים ומערכות מידע במטרה לפקח על שינויים והתפתחויות של הסיכונים הלבנת הון ומימון טרור	פיקוח מתמשך
• תיעוד של הערכת הסיכונים, האסטרטגיות, המדיניות והנהלים במטרה לעקוב אחרסיכונים הלבנת הון ומימון טרור, לנהלם ולצמצם אותם	תיעוד

25. לשם יישום גישה מבוססת סיכון נדרשים משאבים ומומחיות על מנת לאסוף ולפרש מידע אודות סיכונים וכן לפתח מדיניות ונהלים להכשרה. יישום גישה מבוססת סיכון אף מסתמך על שיקול הדעת של אנשי מקצוע בבואם לערוך וליישם מדיניות ונהלים אלו.

הנחיות לנותני שירות עסקי

26. סיכוני הלבנת ההון ומימון הטרור העומדים בפני נותני שירות עסקי עשויים להשתנות בהתאם לשירות הניתן, סוג הלקוח, סוג הקשר ואופי הפעילות. בעת יישום גישה מבוססת סיכון, נותני שירות עסקי צריכים לזכור כי פעילותם חשופה באופן מיוחד לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור כאשר היא כוללת פעולות הנוגעות לכספי ולנכסי לקוחותיהם; חשיפה זו עשויה להיות מוגברת כאשר הפעילות הינה חוצת-גבולות. להלן מספר דוגמאות לפעילות מסוג זה:

א. נכסי לקוח: לעיתים נותני השירות העסקי מחזיקים את כספי הלקוח בחשבון נאמנות. עבריינים עלולים לנצל את המעמד והלגיטימציה שנותני השירות העסקי זוכים להם במערכת הפיננסית ובכך לעמעם או להסתיר את מקור כספם. נותני השירות העסקי יכולים לצמצם ניצול זה באופן בו הם מנהלים את חשבון הנאמנות ונותנים גישה ללקוח אליו.

ב. עסקאות נדל"ן: נדל"ן הינו אחד התחומים הידוע כבעל סיכון מוגבר להלבנת הון. על נותני השירות העסקי להיות ערניים בנוגע לעסקאות בנדל"ן, במיוחד כאשר מדובר במספר רב של צדדים לעסקה.

ג. הקמת תאגידים ונאמנויות: עבריינים עלולים לנצל את האפשרות להקים ישויות משפטיות במטרה להסתיר פעילות עבריינית, זרימת כספים ואת זהות בעלי השליטה והנהנים (כדוגמת שימוש בחברות קש או חברות מדף). על עורכי דין ורואי חשבון להיות ערניים בנוגע למתן שירות להקמת ישות משפטית, מטרתה ואופן פעילותה.

ד. ניהול חברות ונאמנויות: לעיתים עבריינים יבקשו מעורכי דין או רואי חשבון להיות מעורבים בניהול חברות או נאמנויות, זאת במטרה לשוות לגיטימציה לפעילותן.

ה. שליחות: לעיתים לקוח יבקש מעורך דינו או רואה חשבונו להחזיק עבורו את מניותיו כשלוח/נאמן. על נותן השירות להבין את מהות הבקשה, לדעת את זהות בעלי השליטה והנהנים וכן לוודא כי מטרת הבקשה הינה לגיטימית.

ו. ניהול כללי של עסקי הלקוח: לעיתים לקוח מבקש מנותן השירות העסקי לנהל עבורו את עסקיו וענייניו השונים. על נותן השירות לבחון בזהירות בקשות מעין אלו ולהבין את כלל הנסיבות וההצדקות לבקשה.

ז. שירותים נוספים: נותני שירות עסקי מספקים שירותים רבים אשר עלולים להיות מנוצלים על ידי עבריינים המבקשים להלבין הון, כולל יצירת מבנים פיננסיים למיניהם, עריכת חוזים, ייפוי כוח, הליכי פשיטת רגל ועוד. על נותני שירות עסקי להיות ערניים לסיכוני הלבנת ההון במסגרת מתן כלל השירותים ללקוחות.

ח. שירותי חשבונאות: גורמי פשיעה עלולים לנצל את שירותי החשבונאות והיעוץ הפיננסי שמעניקים רואי חשבון לצרכים שונים וביניהם העלמת מס, ניהול ספרים כוזבים, ביצוע העברות כספיות בסכומים גבוהים במיוחד, הנפקת המחאות, קניית מניות, טיפול בהליכי חדלות פירעון ועוד לצורך הסתרת מקורם של כספים או לטשטוש מסלול הכסף ולהלבנת הון. בנוסף, ניתן לנצל שירותי ייעוץ פיננסי או ייעוץ מס בכדי להבריח נכסים ולהימנע מחבויות מס עתידיות.

ט. היכרות עם גופים פיננסיים: לקוחות עלולים לנצל את נותני השירות העסקי לטובת היכרות (introduction) עם גופים פיננסיים, וכן בכיוון הפוך להיכרות עם נותני השירותים.

י. שירותי ביקורת חשבונאית: הכנה, סקירה וביקורת של דוחות כספיים עלולות להיות מנוצלות על ידי עבריינים מקום בו אין פיקוח מקצועי או יישום של סטנדרטים לראיית חשבון ולביצוע ביקורת חשבונאית.

יא. שירותי נוטריון: עבריינים עלולים לנצל אישורי נוטריון למסמכים ותעודות למיניהם בכדי לתת לגיטימציה ואמינות למסמכים או תעודות מזויפים. על נוטריונים להיות זהירים ולוודא כי תוכן המסמך או התעודה מדויקים ומהימנים, בעיקר כאשר מדובר במסמכים המעידים על מקורם של כספים, על זהות בעלי שליטה או נהנים בישויות משפטיות וכיו"ב.

28. זכותו של כל אדם לפנות לנותני שירות עסקי, ובכך גם להתייעץ עם עורך דין או לקבל שירותי ראיית חשבון. זכות זו לא אמורה להיפגע בעקבות יישום גישה מבוססת סיכון על ידי נותני שירות עסקי, אך על נותני השירות ומשרדיהם להקפיד על ערנות לסיכונים הלבנת הון ומימון טרור הנובעים מהשירותים שהם מספקים, כל זאת על מנת להימנע מביצוע או הקלה על ביצוע עבירות הלבנת הון ומימון טרור שלא במודע. נותני שירות עסקי צריכים להגן על עצמם מפני מעורבות בלתי מודעת בהלבנת הון ומימון טרור. מעורבות כזו לא רק חושפת את נותן השירות, משרדו והמקצוע כולו לסיכון מוניטין אלא שהפרופסיות המשפטית והחשבונאית אינן יכולות להרשות לעצמן להיות מנוצלות בצורה כזו לביצוע פעילות בלתי חוקית על ידי גורמים עבריינים.

28. נותני שירות עסקי צריכים לבצע הערכת סיכונים לגבי לקוח מיד בתחילת יצירת מערכת היחסים עם הלקוח. היקפה של הערכת סיכונים זו יכול להיות מבוסס על ממצאי הערכת הסיכונים הלאומית של המדינה, הערכות סיכונים בינלאומיות, דוחות מגזריים שנערכו על ידי רשויות מוסמכות וכל מידע אחר אשר עשוי להיות רלוונטי לצורך הערכת רמת הסיכון הרלוונטית לפעילות הלקוח. לדוגמה, מאמרים בעיתונות ומידע פומבי אחר המדגיש נושאים שיתכן ועלו בסקטורים מסוימים או מדינות מסוימות. נותני שירות עסקי יכולים גם להיעזר במסמכי ה-FATF אשר מפרטים דגלים אדומים ואינדיקטורים נוספים. במהלך ההתקשרות עם הלקוח חשוב ליישם גם נהלים למעקב ולסקירה שוטפת של פרופיל הסיכון של הלקוח.

29. מערכות פיקוח אוטומטיות על עסקאות לא בהכרח יתאימו לנותני שירות עסקי, בשל אופי השירותים המוצעים על ידם. הידע וההיכרות של נותן השירות העסקי עם הלקוח ועסקיו יסיעו לו לזהות ולגלות שינויים בסוג העסקים או באופי הפעילות של הלקוח לאורך תקופת מתן השירותים. נותני שירות עסקי מצופים להיות מודעים לאופי הסיכונים הקיימים במסגרת ההתקשרות עם לקוחות לטווח קצר, העשויים להיות בעלי סיכון נמוך אך אין חובה שכך אכן יהיה (למשל, מתן שירות חד פעמי הכרוך בעסקאות פשוטות). באופן כללי, נותני שירות עסקי צריכים להיות ערניים למהות השירות שלקוח מבקש ולהעריך ואת הסיכונים הכרוכים בכך.

30. זיהוי של סיכונים הלבנת הון ומימון טרור הקשורים ללקוחות מסוימים, לקטגוריות של לקוחות, ולתחומי עיסוק מסוימים, יאפשר לנותני שירות עסקי לקבוע וליישם אמצעים ובקורות מתאימים להפחתת סיכונים אלו. האמצעים והבקורות הסבירים יהיו תלויים באופי התפקיד והמעורבות של נותן השירות. הנסיבות עשויות להשתנות במידה ניכרת בין מתן שירות עבור עסקה בודדת, לבין מתן ייעוץ לטווח ארוך או מתן שירות ממוקד ודיסקרטי.

31. מידת הניטור והבקרה השוטפת יהיו תלויים באופי ותדירות הקשר. ייתכן שנותני שירות עסקי יצטרכו לבצע שינויים להערכת הסיכון של לקוח מסוים על סמך מידע שהתקבל מרשות מוסמכת או מקורות אמינים אחרים.

32. נותני שירות עסקי יכולים להעריך סיכונים הלבנת הון ומימון טרור על ידי יישום קריטריונים שונים. כך ניתן לבנות אסטרטגיה לניהול סיכונים פוטנציאליים אשר מאפשרת לנותני השירות העסקי להכפיף כל לקוח להערכת סיכונים בהיקף סביר ומידתי.

33. קטגוריות הסיכון הנפוצות ביותר הן: (א) סיכון גיאוגרפי (או סיכון מדינה); (ב) סיכון לקוח; ו-(ג) סיכון עסקי (הקשור באופי השירות הניתן).

34. המשקל הניתן לקטגוריות סיכון אלה (בנפרד או באופן משולב) בהערכת הסיכון הכוללת עשוי להשתנות בהתחשב בגודל, בתחום, באופי ובהיקף השירותים הניתנים על ידי נותני השירות העסקי. עם זאת, יש לשקול קריטריונים אלה בצורה כוללת ולא באופן פרטני. נותני שירות עסקי יצטרכו להעריך באופן עצמאי את המשקל שניתן לכל גורם סיכון.

35. אף כי אין רשימה בינלאומית מקובלת של קטגוריות סיכון, הדוגמאות המוצגות כאן הן קטגוריות הסיכון הנפוצות ביותר. אין מתודולוגיה יחידה ליישום קטגוריות סיכון אלה ויישומן של קטגוריות סיכון אלה בהנחיות נועד לספק מסגרת מוצעת להערכה וניהול של סיכונים הלבנת הון ומימון טרור פוטנציאליים. עבור משרדים קטנים יותר ונותני שירות עצמאיים, מומלץ לבדוק את השירותים המוצעים (למשל, מתן שירותי ניהול חברות עלול להיות כרוך בסיכון רב יותר מאשר שירותים אחרים).

36. גורמים עבריינים מנצלים מגוון שיטות ומנגנונים כדי לטשטש את הבעלות והשליטה האמתיות בנכסים ובעסקאות. מנגנונים ושיטות נפוצים פורסמו על ידי ה-FATF במסמכים שונים, כולל הנחיות ה-FATF משנת 2014 בנושא שקיפות הבעלות על נכסים³ והדו"ח המשותף של ה-FATF וקבוצת ה-Egmont משנת 2018 בנושא הסתרת זהות בעלי שליטה ונהנים⁴. נותני שירות עסקי יכולים לפנות למסמכים אלו לפירוט נוסף אודות שיטות הסתרה ודגלים אדומים.

37. נקודת המוצא המומלצת עבור נותני שירות עסקי (בדגש על משרדים קטנים ונותני שירות עצמאיים) היא לפעול בהתאם לשיטה הבאה:

א. הכרת הלקוח: יש לזהות את הלקוח ואת בעלי השליטה בו, ואת הנהנים האמיתיים בעסקה. במידת הצורך יש להבין מה מקור הכספים ומקור הונו של הלקוח, מבנה הבעלות בו ומטרת העסקה.

ב. הבנה של אופי השירות הניתן: יש להבין את אופי העסקה. נותני שירות עסקי צריכים להכיר את אופי השירות המדויק שהם מספקים ולהבין כיצד שירות זה עשוי לסייע להלבין הכנסות שמקורן בפשיעה. כאשר לנותן השירות העסקי אין את המומחיות הנדרשת, עליו לסרב לבצע את השירות המבוקש.

ג. הבנת ההיגיון הכלכלי העומד מאחורי העסקה: נותני שירות עסקי צריכים שתנוח דעתם באופן סביר כי יש היגיון כלכלי מאחורי העסקה.

ד. ערנות לדגלים אדומים: יש לנהוג בערנות ולבצע הערכה של העסקה אם יש בסיס סביר לחשש כי כספים המעורבים בעסקה הינם הכנסות מפשיעה (רכוש אסור) או קשורים למימון טרור.

ה. בחירת הצעד הבא ותוכנית פעולה: מסקנות הבדיקות שצוינו לעיל, קרי ביצוע הערכת הסיכונים ללקוח, יקבעו את המידה והאופי של התיעוד הנאסף בהתאם לנהלי הכרת הלקוח של המשרד (כולל ראיות למקור ההון או הכספים).

ו. תיעוד: על נותני שירות עסקי לבצע תיעוד מלא של הצעדים שצוינו לעיל.

38. יצוין כי לצד הערכת הסיכונים, אשר היקפה ואופייה נקבע כאמור גם הוא בצורה מבוססת-סיכון, ישנם כללים הקבועים בדין בנוגע לדרישות זיהוי הלקוח (לרבות אימות מסמכים, זיהוי פנים-אל-פנים וכיו"ב) וכן לעריכת בדיקות רקע בנוגע ללקוח, בעלי השליטה והנהנים (דוגמת בדיקה מול הרשימה של גורמי טרור מוכרזים). ברוב המקרים, יש לבצע הליכים ובדיקות אלו בכל מקרה.

³ הנחיות ארגון ה-FATF על שקיפות זהות בעלי שליטה ונהנים (2014)

⁴ דו"ח משותף של ארגון ה-FATF וקבוצת ה-Egmont בנושא הסתרת זהות בעלי שליטה ונהנים (2018)

סיכון גאוגרפי

39. אין הגדרה בינלאומית מוסכמת לגבי קביעתה של מדינה כמדינה בסיכון. סיכון גאוגרפי עשוי להיווצר ממספר נסיבות, כולל מקום מגוריו של הלקוח, מקום ביצוע הפעולה, או מקור הכספים. באופן כללי מוסכם כי המאפיינים הבאים מצביעים על מדינה בעלת סיכון מוגבר:
- מדינות או טריטוריות שזוהו על ידי מקורות אמינים כנותנות מימון או תמיכה לפעילות טרור או מדינות או טריטוריות בהן פועלים ארגוני טרור;
 - מדינות שזוהו על ידי מקורות אמינים כבעלות רמות משמעותיות של פשע מאורגן, שחיתות או פעילות פלילית אחרת, כולל מדינות מקור או מעבר לסמים לא חוקיים, סחר בבני אדם, הברחות והימורים לא חוקיים;
 - מדינות הנתונות לסנקציות או אמצעי-נגד דומים של האו"ם או גופים בינלאומיים אחרים;
 - מדינות שזוהו על ידי מקורות אמינים כבעלות ממשל, מערכת אכיפת חוק או משטר רגולטורי חלשים, כולל מדינות שזוהו בהצהרות ארגון ה-FATF כבעלות משטר איסור הלבנת הון חלש ואשר על נותני שירות עסקי להיות ערניים יותר ליחסים עסקיים מולן;
 - מדינות שזוהו על ידי מקורות אמינים כמדינות שאינן משתפות פעולה במתן מידע אודות בעלי שליטה ונהנים לרשויות המוסמכות, כפי שיתכן ועלה מדו"חות ביקורת של ה-FATF או דו"חות של ארגונים אחרים, כגון דו"חות הפורום העולמי של ה-OECD בעניין עמידה בסטנדרטים בינלאומיים של שקיפות במס.

סיכון לקוח

40. הערכת הסיכונים הפוטנציאליים הנובעים מלקוחות מסוימים או קטגוריות של לקוחות הינה קריטית לפיתוח ויישום של מסגרת מבוססת סיכון. על נותני שירות עסקי לשאוף לקבוע האם לקוח מסוים יוצר סיכון מוגבר וכן את ההשפעה הפוטנציאלית של אמצעים להפחתת הסיכון על הערכה זו. סוגי לקוחות שפעילותם עשויה להצביע על סיכון מוגבר עשויים לכלול בין היתר:
- אנשי ציבור ואנשים הקשורים אליהם (ניתן לעיין בהנחיות ה-FATF משנת 2013 בנושא אנשי ציבור לצורך קבלת הנחיות נוספות בנושא זיהוי אנשי ציבור).⁵
 - לקוחות המנהלים את מערכת היחסים העסקית או המבקשים שירותים בנסיבות חריגות או לא שגרתיות (לאחר שנלקחו בחשבון כל הנסיבות הכרוכות בייצוג הלקוח).
 - לקוח אשר מבנה ההתאגדות או אופי הישות המשפטית או מערכת היחסים עמה מקשים על זיהוי של בעלי השליטה או הנהנים האמתיים בה תוך זמן סביר, או לקוח הפועל לערפול היכולת להבין את אופי הפעילות, מבנה הבעלות, או טבען של הפעולות המבוקשות, כגון:
 - שימוש לא מוסבר בחברות קש / חברות מדף, חברות כיסוי (front company), ישויות משפטיות אשר הבעלות בהן היא באמצעות שלוחים (nominees) או מניות למוכ"ז, שליטה באמצעות דירקטורים ממונים או נותני שירותים תאגידיים (nominee or corporate directors), הסדרים משפטיים (דוגמת נאמנויות והקדשים), חלוקה של מבנה הבעלות ו/או של ניהול הנכסים על פני מדינות שונות, וכל זה ללא הסבר משפטי, מיסוי, עסקי, כלכלי או אחר המניח את הדעת;
 - שימוש לא מוסבר בהסדרים לא פורמליים כגון בני משפחה או מקורבים הפועלים כבעלי מניות או דירקטורים;

⁵ הנחיות ארגון ה-FATF בנוגע לעובד ציבור (המלצות 12 ו-22) (2013).

- (3) מורכבות חריגה של מבני השליטה או הבעלות ללא הסבר ברור, כאשר נסיבות מסוימות, המבנים, המיקומים הגיאוגרפיים, פעילויות בינלאומיות או גורמים אחרים אינם תואמים את עסקיו או מטרותיו הכלכליות של הלקוח לפי הבנתו של נותן השירות עסקי.
- ד. חברות הפועלות במדינות בעלות סיכון גיאוגרפי גבוה, או אשר חלק ניכר מעסקיהן, או של חברות בת שלהן, נעשה במדינות אלו.
- ה. לקוחות אשר עוסקים בתחום עתיר מזומנים. הסיכון עשוי להיות נמוך יותר כאשר לקוחות אלו נתונים מראש לפיקוח וחלות עליהם חובות בהקשר של הלבנת הון ומימון טרור בהתאם להמלצות ה-FATF. לקוחות אלה עשויים לכלול:
- (1) נותני שירותים פיננסיים (העוסקים בביצוע העברת כספים, המרת מטבעות וכו')
 - (2) גורמים המספקים שירותים בנקאים וירטואליים
 - (3) בתי קזינו, בתי הימורים ומוסדות ופעילויות הקשורים להימורים
 - (4) סוחרים במתכות ואבנים יקרות
- ו. עסקים שאינם אמורים להיות עתירי מזומן אשר אוחזים בכמויות מזומן משמעותיות.
- ז. עסקים המסתמכים על טכנולוגיות חדישות (למשל פלטפורמות מסחר מקוון) החשופות לניצול על ידי עבריינים, במיוחד אם אינם נתונים לפיקוח בנוגע להלבנת הון ומימון טרור.
- ח. ארגונים ללא כוונת רווח או ארגוני צדקה העוסקים בעסקאות אשר נראה כי אין להם מטרה כלכלית הגיונית או כאשר נראה כי אין קשר בין פעילותו המוצהרת של הארגון לבין הצדדים האחרים בעסקה.
- ט. לקוחות אשר משתמשים במתווכים פיננסיים, במוסדות פיננסיים או עורכי דין אשר אינם כפופים לחוק איסור הלבנת הון או לגורמי פיקוח.
- י. לקוחות אשר נראה כי הם פועלים על פי הוראותיו של גורם זר מבלי לגלות את זהותו.
- יא. לקוחות שנראה כי הם נמנעים באופן פעיל ובלתי מוסבר מלקיים פגישות פנים מול פנים או שמספקים הוראות לסירוגין ללא הגיון סביר, ובאופן כללי מתחמקים או קשים להשגה מקום שאין זה צפוי.
- יב. לקוחות המבקשים לסיים את העסקאות במהירות או תוך זמן קצר באופן חריג, ללא הסבר סביר להאצת העסקה, מה שיקשה או לא יאפשר קיום הערכת סיכונים סבירה.
- יג. לקוחות אשר הורשעו בעבר בפשעים שנבעה מהם הכנסה, הנותנים הוראות לנותן השירות העסקי (המודע לרקע הפלילי) לבצע עבורם פעולות מסוימות.
- יד. לקוחות ללא כתובת פיזית מוגדרת, או ריבוי כתובות ללא הסבר הגיוני.
- טו. לקוחות בעלי היקף נכסים אשר אינו תואם את נסיבות חייהם (למשל גילם, הכנסתם, עיסוקם או עושרם המוצהר).
- טז. לקוחות המשנים את הוראות הפירעון או את ביצוע התשלומים ללא הסבר הגיוני.
- יז. לקוחות המשנים את אמצעי התשלום עבור עסקה ברגע האחרון ללא הצדקה (או עם הצדקה חשודה), או כאשר יש חוסר במידע או שקיפות לגבי העסקה ללא הסבר. סיכון זה כולל מצבים בהם מבוצע שינוי ברגע האחרון כדי לאפשר תשלום כספים על-ידי צד שלישי.
- יח. לקוחות המתעקשים ללא הסבר הגיוני כי עסקאות יבוצעו באופן בלעדי או בעיקר באמצעות שימוש בנקאים וירטואליים, לצורך שמירת האנונימיות שלהם.
- יט. לקוחות המציעים לשלם סכומים גבוהים במיוחד בשיעור שאינו מקובל/מוצדק בנסיבות.

- כ. היקפים גבוהים במיוחד של נכסים או של עסקאות בהשוואה למה שניתן לצפות מלקוחות עם פרופיל דומה.
- כא. מקום בו יש עסקאות, מיקומים גיאוגרפיים, פעילויות בינלאומיות או מאפיינים אחרים אשר אינם מתאימים למצבו העסקי או הכלכלי של הלקוח.
- כב. כאשר בסיס הלקוחות של נותן השירות העסקי כבר כולל תעשיות או מגזרים בהם הלבנת הון או מימון טרור נפוצים במיוחד.⁶
- כג. לקוחות המגישים בקשה לתושבות או אזרחות במדינה זרה בתמורה להעברות הון, רכישת נדל"ן או אגרות חוב ממשלתיות, או השקעה בתאגידים באותה מדינה.
- כד. לקוחות החשודים בפעילות של זיוף באמצעות הלוואות כוזבות, חשבונות כוזבות ושימוש בשמות מטעים.
- כה. היחס בין מספר העובדים לבין המבנה והאופי של העסק שונה מהמקובל בתחום (למשל, מחזור החברה הוא גבוה במיוחד בהתחשב במספר העובדים והנכסים בהשוואה למקובל בעסקים דומים).
- כו. לקוח המבקש ייעוץ או יישום של הסדר המעיד על כוונות להעלמת מס, בין אם זו מטרתו המפורשת ובין אם עולים אינדיקטורים אחרים העשויים להצביע על כך.
- כז. העברת מקום מושבה של חברה למדינה אחרת שאין בה פעילות כלכלית מהווה סיכון להקמת חברות קש אשר מטרתן הינה הסתרה של הנהנים האמתיים בחברה.
- כח. פעילות פתאומית מצדו של לקוח אשר לא ביצע כל פעילות במשך תקופה ארוכה, ללא הגיון כלכלי.
- כט. לקוח המקים או מפתח פעילות עסקית בעלת פרופיל לא רגיל או מחזור עסקים חריג או לקוח שנכנס לשווקים חדשים או מתפתחים. בדרך כלל, פשיעה מאורגנת אינה צריכה לגייס הון רב ולכן היא יכולה להרחיב פעילותה באופן מהיר יחסית לשווקים חדשים, במיוחד כאשר הם עתירי מזומנים.
- ל. אינדיקציות שהלקוח מתחמק מקבלת אישורים ממשרדי ממשלה או מתחמק מהליכי רישום אשר מחייבים אישורים מצד מוסדות שלטון.
- לא. בחירתו של הלקוח את נותן השירות העסקי אינה ברורה בהינתן גודל המשרד, מיקומו או תחום התמחותו.
- לב. שינוי תכוף או לא מוסבר של היועצים המקצועיים של הלקוח או חברי ההנהלה.
- לג. הלקוח מסרב למסור את כל המידע הרלוונטי, או שיש לנותן השירות העסקי חשד סביר כי המידע שנמסר אינו נכון או אינו מספק.

⁶ לעניין זה ראו את [דו"ח ארגון ה-FATF על הלבנת הון ומימון טרור: חולשות בסקטור עריכת דין \(2013\)](#).

סיכון עסקי

41. הערכת הסיכונים צריכה לשקף גם את הסיכונים הנובעים מכל אחד מסוגי השירותים הניתנים על ידי נותן השירות העסקי, בהינתן אופי השירות וההקשר שבו הוא ניתן, שכן נותני שירות עסקי מספקים שירותים שונים ומגוונים. יוזכר כי כל אחד מהסיכונים המפורטים בהנחיה זו עשוי שלא להוות כשלעצמו פעילות בסיכון גבוה, אולם יש לבחון את הסיכונים באופן כולל. פעולות ושירותים מסוימים העשויים להצביע על סיכון מוגבר כוללים בין היתר:

א. שירותים בהם נותני השירות העסקי פועלים למעשה כמתווכים פיננסיים, מטפלים בקבלה והעברת כספים דרך חשבונות עליהם הם שולטים במטרה לאפשר העברה עסקית.

ב. שירותים המאפשרים ללקוחות להפקיד או להעביר כספים דרך חשבון נאמנות בבעלות נותני שירות עסקי אשר אינם קשורים לפעולות המהוות כשלעצמן שירות עסקי.

ג. הלקוח מבקש כי פעולות יבוצעו שלא דרך חשבון הנאמנות של נותן השירות העסקי, לדוגמא דרך החשבון הרגיל של המשרד, חשבונו העסקי של נותן השירות, או חשבונו הפרטי של נותן השירות.

ד. שירותים שיינתן שבמסגרתם נותן השירות העסקי יצטרך להציג את מעמדו, המוניטין, או אמיתותו של הלקוח בפני צדדים שלישיים ללא היכרות ברורה או מעמיקה עם עסקיו של הלקוח.

ה. שירותים אשר עשויים לטשטש את זהות בעלי השליטה או הנהנים בעסקה מפני רשויות מוסמכות.

ו. לקוח המבקש מתן שירות מנותן שירות עסקי שאין לו מומחיות באותו נושא (למעט מקום בו נותן השירות פונה למי שמחזיק במומחיות הנדרשת).

ז. שירותים הנסמכים באופן משמעותי על טכנולוגיות חדשות (כגון נכסים וירטואליים או ICOs) עם סיכון גבוה לניצול על ידי עבריינים, בדגש על אלו שאינן תחת פיקוח משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור.

ח. העברות של נדל"ן, טובין או נכסים אחרים בעלי ערך גבוה לצדדים שלישיים בפרק זמן קצר מהרגיל לסוג ההעברה, ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.

ט. תשלומים שהתקבלו מצד שלישי שאינו מוכר או אינו קשור לעסקה או תשלומים במזומן כאשר אין זו הדרך המקובלת לבצע תשלומים באותו הקשר.

י. עסקאות בהן ברור לנותן השירות העסקי כי ישנו שיקול לא סביר, במיוחד כאשר הלקוח אינו מספק הסברים הגיוניים לגבי סכום התמורה.

יא. הסדרים הנוגעים לעיזבונות שבהם המנוח היה ידוע כאדם שהורשע בעבירות פליליות שנבעו מהן רווחים.

יב. שימוש בחברות קש, חברות עם בעלות באמצעות מניות למוכ"ז או המוחזקות על-ידי ממונים (nominees), ושליטה באמצעות דירקטורים ממונים או שנשכרו לשם כך (nominee or corporate directors), ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.

יג. מצבים בהם נעשה שימוש לרעה בייעוץ לגבי הקמת הסדרים משפטיים לצורך הסתרת הבעלות או המטרה הכלכלית האמיתית (כולל שינוי שם, מיקום או הקמת מבנים מורכבים). פעילות מסוג זה עשויה לכלול מתן ייעוץ בנוגע לנאמנות בשיקול דעת (discretionary trust) המעניקה לנאמן סמכות לקבוע קבוצת נהנים שאינה כוללת את הנהנה האמיתי (כגון קביעה בעת יצירת הנאמנות כי הנהנה יהיה ארגון צדקה, תוך מחשבה להוסיף את הנהנים האמיתיים בהמשך). ייתכן והייעוץ אף יכלול מקרים בהם הנאמנות מוקמת לצורך ניהול מניות בחברה מתוך כוונה להקשות על זיהוי בעלי השליטה או הנהנים האמיתיים.

- יד. שירותים אשר במכוון מספקים או מסתמכים על רמת אנונימיות גבוהה מהרגיל ביחס לזהות הלקוח או ביחס למעורבים בעסקה.
- טו. פירעון חוב שנקבע לפי פסק דין או יישוב סכסוכים אלטרנטיבי הנעשה באופן חריג, למשל אם פשרה מושגת בקלות רבה מדי.
- טז. העברות המבוצעות באמצעי תשלום חריגים (כגון אבנים יקרות).
- יז. דחייה של תשלום עבור נכס או שירות לזמן ארוך מהמקובל בעסקאות מסוג זה, ללא מתן בטוחות מתאימות להבטחת התשלום.
- יח. סעיפים חריגים ולא מוסברים בהסדרי אשראי אשר אינם משקפים את המעמד העסקי של הצדדים. הסדרים אשר עלולים להיות מנוצלים באופן זה יכולים לכלול תקופות פחת (אמורטיזציה) קצרות או ארוכות מהרגיל, שיעורי ריבית גבוהים או נמוכים מהשוק, או ביטולים חוזרים או לא מוסברים של שטרי חוב, משכנתאות או ביטוחים אחרים זמן רב לפני מועד הפירעון שנקבע.
- יט. העברות של טובין אשר קשה באופן אובייקטיבי לקבוע את ערכם (כגון תכשיטים, אבנים יקרות, אמנות או עתיקות, נכסים וירטואליים ועוד), או אשר אינם מתאימים לסוג הלקוח, סוג ההעברה או השירות הרגיל הניתן על ידי נותן השירות העסקי.
- כ. השקעות/העברות כספיות או אחרות תוך זמן קצר לאותה ישות ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.
- כא. רכישות של עסקים בפירוק ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.
- כב. ייפוי כוח הניתן בתנאים חריגים (כגון ייפוי כוח באופן בלתי חוזר או ביחס לנכסים מסוימים), וההסבר הניתן אינו ברור או לא הגיוני.
- כג. עסקאות בהן מעורבים אנשים בעלי קירבה כאשר הלקוח או יועצו הפיננסיים מספקים הסברים לא עקביים או לא הגיוניים ואינם מוכנים או אינם מסוגלים לספק הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.
- כד. סיכונים העולים באופן מיוחד ממתן שירותי נאמנות והקמת חברות:
- (1) חלוקת סמכויות לא מוסברת על ידי הלקוח באמצעות ייפוי כוח, דירקטוריונים מעורבים (mixed boards) ומשרדי ייצוג;
 - (2) מתן שירותי משרד רשום ודירקטורים שלוחים (nominee directors) ללא הסבר הגיוני;
 - (3) שימוש לא מוסבר בנאמנויות בשיקול דעת (discretionary trusts);
 - (4) במקרים של נאמנויות מפורשות (express trusts), יחסים לא מוסברים בין יוצר הנאמנות לבין הנהנים להם הוקנו הזכויות, נהנים אחרים ואנשים בעלי כוח משפטי בנאמנות.
- כה. במקרה של נאמנות מפורשת, סוג נהנים לא מוסבר (מקום שניתן לצפות להסבר שכזה).
- כו. שירותים בהם עורך הדין פועל כנאמן או דירקטור באופן המאפשר ללקוח להישאר בעילום שם.
- כז. מצבים בהם נעשה שימוש בנאמן, כגון חבר או בן משפחה, אשר נקבע כבעל הנכס מקום בו ברור כי אותו אדם מקבל הוראות מהנהנה האמתי, ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי או אחר.
- כח. שימוש לא מוסבר בחשבונות נאמנות כלליים (pooled client accounts or safe custody of client money or assets or bearer shares) ללא הסבר מוצדק.
- כט. פעולות ברכוש מסחרי, פרטי או נדל"ני או שירותים שלקוח עומד לבצע ללא הסבר הגיוני משפטי, מיסויי, עסקי, כלכלי, משפחתי או אחר.

- ל. חשד לביצוע פעולות הונאה או פעולות הנעשות תוך רישום כוזב, לרבות:
- (1) חשבוניות של טובין או שירותים בחסר או ביתר;
 - (2) חשבוניות מרובות בגין אותם טובין או שירותים;
 - (3) חשבוניות המכילות תיאור של מוצר או שירות שגוי;
 - (4) שטרי מטען בחסר או ביתר (למשל רשומות שגויות על שטרי מטען);
 - (5) מסחר חוזר בסחורות או שירותים.

ביצוע הערכת הסיכונים על ידי נותני שירות עסקי

42. משתנים שונים עלולים להשפיע על ביצוע הערכת הסיכונים. כך, נותני שירות עסקי מצופים לעמוד בסטנדרטים קפדניים של הכרת הלקוח, אך יש לתת את הדעת להבדלים בשיטות עבודה, גודל, היקף ומומחיות בין נותני השירות העסקי כמו גם לסוג הלקוחות אשר להם נותנים שירות. בתוך כך יש להתחשב במשאבים ובאמצעים הנגישים לנותני השירות העסקי. למשרדים גדולים ייתכן ויהיו משאבים רבים יותר לבצע הערכת סיכונים, ולכן עבריינים עלולים להעדיף לפנות לנותני שירות עצמאיים או למשרדים קטנים. בנוסף, ייתכן ונדרש להתאים את הליכי הכרת הלקוח לסיכונים העולים מאותו לקוח ספציפי, המידע הפומבי אודותיו, השירות המתבקש, הרגולציה רלוונטית למקרה זה, אופי הקשר וההתנהלות אל מול הלקוח, האופן שבו הלקוח הגיע אל נותן השירות העסקי, מבנה הישות המשפטית ועוד.

43. מומלץ לנותן השירות העסקי לתעד את תהליך הערכת הסיכונים ואת קביעת הסיכון עבור כל תבחין, ובמידת הצורך אף להכין תכנית פעולה.

44. אם מתקיימת בין נותן השירות העסקי ללקוח מערכת יחסים מתמשכת, מומלץ לבצע הערכת סיכונים שוטפת לאורך היחסים לוודא שאין שינויים בהערכת הסיכונים. כמו כן מומלץ לבצע הערכת סיכונים נוספת לפני ביצוען של עסקאות מסוימות בעלות חשש לסיכון מוגבר.

45. המלצות ה-FATF דורשות ממדינות לחייב את עורכי הדין ורואי החשבון לדווח לרשות למודיעין פיננסי בקשר לפעולה של מתן שירות עסקי שהם ביצעו או מתבקשים לבצע בשם או בעבור לקוח, כאשר בעקבות הערכת הסיכונים מתעורר אצלם חשד שהיא קשורה לכספים או נכסים שמקורם בפעילות פלילית, או למימון טרור. ה-FATF מעודד מדינות להרחיב את חובת הדיווח כך שתחול גם על שירותים מקצועיים נוספים שנותנים רואי חשבון, לרבות שירותי ביקורת.⁷

46. על נותני שירות עסקי להדריך את עובדיהם בנוגע לסיכונים של הלבנת הון ומימון טרור ובכך להעלות את מודעותם בבואם לתת שירות ללקוחות שונים, בדגש על נותני שירות עסקי העובדים עם לקוחות בעלי סיכון גבוה יותר.

⁷ על פי תיקון 13 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בישראל לא חלה על נותני שירות עסקי חובת דיווח על פעולות בלתי רגילות; עם זאת, נקבע בכללי האתיקה המקצועית החלים על עורכי הדין ובאלו החלים על רואי החשבון כי על נותן השירות העסקי להימנע ממתן שירות עסקי במקרה בו הוא מעריך שרמת הסיכון להלבנת הון או מימון טרור גבוהה.

הכרת הלקוח – בדיקה ראשונית ומתמשכת

47. מטרת הליך הכרת הלקוח הינה לאפשר לנותן השירות העסקי לבסס את זהותו של הלקוח. המלצות 10 ו-22 של ה-FATF קובעות כי תהליך הכרת הלקוח כולל זיהוי הלקוח ואימות זהותו, זיהוי בעל השליטה והנהנים. על נותן השירות לאסוף מידע רלוונטי על מנת להבין את מצבו, עסקיו ומקור כספיו של הלקוח לאור השירות המבוקש. בדיקה מתמשכת העוקבת אחר עסקיו ופעולותיו הפיננסיות תוודא כי הם ממשיכים להיות תואמים לאופיו של הלקוח כפי שזוהה וכי המסקנה שהתקבלה מהליך הכרת הלקוח הראשוני ממשיכה להיות מעודכנת ואמינה, בדגש על לקוחות בעלי סיכון גבוה יותר.

48. המלצה 10 של ה-FATF מתייחסת לחובה לזהות ולאמת את זהות בעלי השליטה והנהנים במטרה למנוע ניצול לא חוקי של ישויות משפטיות, להעריך את הסיכונים להלבנת הון ומימון טרור ולפעול לצמצם אותם. חובה זו אינה מסתיימת עם אימות מעגל הראשון של בעל השליטה או הנהנה אלא דורשת אף זיהוי בכל רמות המבנה התאגידי, עד לזיהוי של בעלי השליטה או הנהנים הסופיים.

49. תחילה יש לזהות ולהכיר את הלקוח הישיר. ניתן לעשות זאת באמצעות מפגש פנים אל פנים ולאחר מכן אימות זהותו ע"י תעודה מזהה וכן מידע ממקורות פומביים, כגון מידע מרשם החברות, הסכמי בעלי מניות, דוחות כספיים ועוד. אם בעל השליטה או הנהנה אינו לקוחו הישיר של נותן השירות העסקי על נותן השירות העסקי לנקוט בצעדים הדרושים על-מנת לאמת את זהותו של בעל השליטה או הנהנה, באמצעות חיפוש מידע על מבנה הבעלות והניהול של הישות המשפטית, לרבות על בסיס מידע ממקורות פומביים ומידע שהלקוח יכול לספק (שם החברה, מספר חברה, כתובת, זהות בעלי מניות ואחוזי בעלות, זהות דירקטורים או בכירים המנהלים את החברה, הדין החל על החברה, תקנון החברה, אופי הפעילות של החברה וסוג הפעולות שהחברה מבצעת).

50. על נותני שירות עסקי לאמץ גישה מבוססת סיכון לאימות זהותם של בעלי שליטה ונהנים. לעיתים רבות נדרש לקבל מידע ממספר מקורות פומביים, וכן נדרשת הצהרה מהלקוח הישיר כי המידע נכון ומעודכן, או לקבל תיעוד נוסף המעיד על כך.

51. בבדיקה הראשונית על נותן השירות העסקי לבצע הערכת סיכונים במטרה להחליט אם לקבל את הלקוח לטיפולו, לדחות אותו או לבקש ממנו מידע נוסף. יש לתעד ולשמור את ההערכה כדי שנותן השירות העסקי יוכל לפנות אליה שוב אם תזוהה פעילות חריגה מצד הלקוח. ישנן רמות שונות של בדיקת הכרת הלקוח:

א. רגילה: זיהוי ואימות זהות הלקוח, בעלי השליטה ו/או הנהנים, לרבות על בסיס מקורות מידע פומביים, הבנה של אופי העסקים והשירות המבוקש, וכן ביצוע הליכי הכרת הלקוח מתמשכים.

ב. מופחתת: במקרה של פעילויות בסיכון מופחת, ניתן לבצע הליכי הכרת הלקוח פשוטים יותר אשר מוגבלים מבחינת היקפם, אופן האימות, הפחתת תדירות או היקף הליך הכרת הלקוח המתמשך ועוד. דוגמאות ללקוחות שניתן לעשות לגביהם הליך מופחת כוללות חברות ציבוריות, גופים פיננסיים וסקטורים עם חובות רישוי ודיווח לצורך איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן גופים ציבוריים (כל עוד אינם ממדינות בסיכון גבוה להלבנת הון או מימון טרור).

ג. מוגברת: לקוחות עם סיכון מוגבר בשל אופי פעילותם, המבנה התאגידי, קשר למדינה בעלת סיכון גבוה ועוד. ביצוע הליך הכרת הלקוח יכול לכלול חיפוש וקבלת מידע מעמיק יותר אודות הלקוח, למשל בנוגע למוניטין שלו, חיפוש מידע במקורות גלויים ובאינטרנט, השגת מידע נוסף אודות הונו, ביצוע הליך הכרת הלקוח מתמשך בתדירות גבוהה יותר וכיו"ב.

52. מקום בו נותן השירות העסקי אינו יכול לעמוד בדרישות הכרת הלקוח, אין לבצע פעולות או שירות עסקי עבור הלקוח, או להמשיך לתת לו שירות, וייתכן ועליו אף לדווח על כך.

53. לאחר שנותן השירות העסקי מתחיל לתת שירות ללקוח, עליו להמשיך לבצע בחינה מתמשכת להכרת הלקוח. תהליך המעקב אינו דורש מנותן השירות העסקי לפעול במקומם של גורמי אכיפה, אלא מטרת התהליך היא כי נותן השירות העסקי יהיה ערני במסגרת עבודתו עם הלקוח לפעילויות ולשינויים המצביעים על סיכון להלבנת הון ומימון טרור. אופי והיקף המעקב יהיו תלויים בצורת עבודתו של נותן השירות העסקי וכן בהערכת הסיכונים שביצע אודות אותו לקוח או השירות המבוקש. משרדים גדולים יכולים לאמץ אמצעים לסינון וכלים לזיהוי סיכונים שיעלו התראות על סיכונים למיניהם בפני עובדים הבאים בקשר עם הלקוח.

54. על נותן השירות העסקי לבחון באופן תקופתי את האמצעים בהם הוא מבצע את המעקב בכדי לשמור על יעילותם, ואף לבצע פעולות הכשרה לנותני שירות הבאים במגע עם לקוחות על מנת שיוכלו לזהות סיכונים.

חובות זיהוי בעלי שליטה ונהנים

55. המדריכים של ה-FATF כוללים נספח המתייחס למידע על בעלי שליטה ונהנים בנוגע לנאמנות או הסדר משפטי אחר. היקף המידע הנדרש יהיה בהתאם לשירות הניתן, כולל הבנה של המבנה המשפטי, מקור הכספים וזהות בעלי השליטה או הנהנים.

56. על נותן השירות העסקי, בהתאם לשירות שמסופק על ידו, לאמץ מדיניות ונהלים לפיהם יהיה מסוגל לזהות ולאמת באופן עצמאי ובהסתמך על מקורות אמינים את יוצר הנאמנות (Settlor), מגן הנאמנות (Protector), הנאמן (Trustee) הנהנים או סוג הנהנים (Beneficiaries or Class of Beneficiaries) וכל אדם אחר עם שליטה אפקטיבית בנאמנות (Effective Control).

57. יוצר הנאמנות :

א. יוצר הנאמנות הוא מי שמקנה את הנכסים לנאמנות. אדם יוגדר כיוצר נאמנות אם סיפק או התחייב לספק נכסים או כספים לנאמנות באופן ישיר או עקיף. דבר זה דורש קיומה של "הענקה", משמע כי יוצר הנאמנות מתכוון להעביר לנאמנות נכסים ללא תמורה, זאת בניגוד לצד ג' המעביר דבר מה לנאמנות בתמורה מלאה (full consideration).

ב. יוצר נאמנות יכול להופיע בשטר נאמנות או שלא. על נותן שירות עסקי לאמץ מדיניות ונהלים לזיהוי ואימות של יוצר הנאמנות הכלכלי האמיתי.

ג. נותן שירות עסקי המקים או מנהל נאמנות עבור לקוח, או המשמש כנאמן או מנהל נאמנות, תאגיד או ישות משפטית אחרת צריך לאמץ מדיניות מבוססת סיכון לזיהוי מקור הנכסים בנאמנות או בישות המשפטית האחרת.

ד. ייתכן ויהיה קשה עד בלתי אפשרי לזהות את מקור הכספים בנאמנויות ישנות, מכיוון שכבר אין חומר ראייתי. מידע ראייתי להוכחת מקור הנכסים יכול לכלול מסמכים עצמאיים ואמינים, מידע, שטרי העברת מניות, דפי בנק, שטרי מתנה או מכתבים המביעים רצונות.

ה. מקום בו נכסים הועברו לנאמנות מנאמנות אחרת, יהיה צורך להשיג מידע זה גם עבור הנאמנות המעבירה וגם עבור הנאמנות המקבלת.

58. בעלי שליטה או נהנים :

א. על נותני שירות עסקי לאמץ מדיניות ונהלים מבוססי סיכון שיאפשרו גיבוש עמדה מניחה את הדעת כי הם מכירים את זהותו האמתית של בעל השליטה או הנהנה, וכי יישמו אמצעים סבירים לאימות זהותם. דבר זה אינו דורש מנותן השירות העסקי לאמת את זהותם של כל בעלי השליטה או הנהנים, אלא לפחות את אלו עם סמכויות לחלוקת הכנסות או הון או את אלו שמקבלים תשלומים מהנאמנות.

ב. מקום בו בעלי השליטה או הנהנים אינם בעלי זכויות קבועות להון או רווחים (כגון discretionary beneficiaries), על נותני שירות עסקי להשיג מידע שיאפשר להם לזהות את ה-discretionary beneficiaries (למשל כפי שזוהו בשטר נאמנות).

ג. מקום בו בעלי השליטה או הנהנים מזוהים כסוג של נהנים (כגון צאצאיו של אדם) או מקום בו הם מוגדרים כקטיגורים בהתאם לחוק החל על הנאמנות, על נותן השירות העסקי להניח דעתו כי אלו אינם בעלי שליטה מיועדים (למשל בהתאם לשטר הנאמנות). עם זאת, אין נותן השירות מחויב להשיג מידע נוסף בכדי לאמת את זהותם של הנהנים היחידים הנכללים בסוג נהנים, אלא אם ועד אותו זמן שהנאמנים מחליטים לבצע חלוקה לאותם נהנים.

ד. ישנן נאמנויות מסוימות אשר אדם הופך לנהנה בהן רק בהתקיימותו של אירוע או תנאי מסוים (כגון הגעה לגיל מסוים, בעקבות פטירתו של נהנה אחר או בתום תקופת הנאמנות). במצב זה נותן שירות עסקי אינו מחויב להשיג מידע נוסף בכדי לאמת את זהותם של 'נהנים תלויים' אלו (Contingent Beneficiaries), אלא ועד אותו זמן שהתנאי מתמלא או שהנאמן מחליט לבצע חלוקה לאותו נהנה.

ה. נותן שירות עסקי המנהל את הנאמנות או תאגיד או ישות אחרת בבעלות הנאמנות או פועל כנאמן או מנהל לנאמן צריך לאמץ נהלים הדורשים עדכון של רשימת הנהנים במקרה של הוספה או הסרה מהרשימה, או אם מקבלים חלוקה או זכויות בפעם הראשונה לאחר שהמידע הושג, או אם יש שינויים אחרים בנוגע לסוג הנהנים.

ו. נותן שירות עסקי אינו מחויב להשיג מידע נוסף בנוגע לנהנים מעבר למידע הנדרש כדי שתנוח דעתו כי ידוע לו מיהם בעלי השליטה או הנהנים האמיתיים וכי הוא יכול לזהות האם נהנה המוגדר בנאמנות או אשר קיבל חלוקה הינו איש ציבור.

59. אדם עם שליטה אפקטיבית:

א. נותן שירות עסקי המספק שירות עבור הנאמנות צריך לאמץ נהלים לזיהוי כל אדם שיש לו שליטה אפקטיבית בנאמנות.

ב. משמעותה של "שליטה" הינה סמכות (בין אם באופן עצמאי או יחד עם אדם נוסף או באישורו) לפי מסמך הנאמנות (trust instrument) או לפי החוק, לפעול באופן הבא:

(1) להעביר או להשקיע את נכסי הנאמנות (פרט למנהל השקעות)

(2) לנהל, לבצע או לאשר חלוקות מהנאמנות

(3) לשנות או לסיים את הנאמנות

(4) להוסיף או להסיר אנשים מרשימת הנהנים או מסוג של נהנים

(5) למנות או להסיר נאמנים

ג. נותן שירות עסקי המנהל נאמנות או המשמש כנאמן צריך להשיג את המידע הדרוש לו כדי שתנוח דעתו כי ידועה לו זהותם של כל אדם בעל הסמכות לתת לאחר שליטה בנאמנות באמצעות מתן סמכויות כפי שפורטו לעיל.

60. יוצר נאמנות או בעל שליטה או נהנה שהינו תאגיד:

מובהר כי אין דרישה לזיהוי מעמיק יותר בנוגע לתאגידים מאשר בנוגע לאדם פרטי:

א. לעיתים יוצר הנאמנות, בעל השליטה או נהנה, מגן הנאמנות או אדם עם שליטה אפקטיבית יהיה תאגיד או ישות משפטית אחרת. במקרה זה על נותן השירות העסקי לאמץ מדיניות ונהלים שיאפשרו זיהוי (היכן שצריך) של בעל השליטה או הנהנה או האדם עם שליטה אפקטיבית בנוגע לאותו תאגיד.

ב. במקרה של יוצר נאמנות שהינו תאגיד, על נותן השירות העסקי להניח דעתו כי השיג מידע מספק אודות מהות יצירת הנאמנות על ידי התאגיד. לדוגמא, תאגיד יכול ליצור נאמנות לטובת העובדים שלו, או שישות משפטית יכולה לשמש כמונה (nominee) עבור יוצר נאמנות יחיד או בהוראותיו של יוצר נאמנות יחיד שסיפק מימון לישות המשפטית למטרה זו. על נותן השירות העסקי להניח דעתו בנוגע לזהות יוצר הנאמנות הכלכלי האמיתי (כלומר אותו אדם שסיפק מימון לישות המשפטית במטרה להעביר כספים לנאמנות) וכן לזהותו של אדם עם שליטה באותה עת שהנכסים הועברו לנאמנות. אם יוצר הנאמנות ממשיך להחזיק סמכויות בנאמנות (כגון סמכות לביטול הנאמנות), על נותן השירות העסקי להניח דעתו כי מוכרים לו בעלי השליטה, הנהנים ואנשים עם שליטה אפקטיבית בתאגיד וכי הוא מבין את סיבת השינוי בבעלות או בשליטה, אם היה כזה.

ג. במקרה של מוטב או נהנה שהינו ישות משפטית (כגון ארגון צדקה), על נותן השירות העסקי להניח דעתו כי הוא מבין את ההחלטה לעשות שימוש בתאגיד כנהנה. במקרה בו קיים בעל שליטה או נהנה יחיד לתאגיד, על נותן השירות העסקי להיות מסוגל לזהות אותו.

61. נאמן שהינו אדם פרטי או תאגיד:

א. מקום בו נותן שירות עסקי אינו משמש כנאמן, עליו להשיג מידע שיאפשר לו לזהות ולאמת את זהותם של הנאמנים, ומקום בו הנאמן הינו תאגיד לזהות גם את בעל השליטה או הנהנים בתאגיד.

ב. מקום בו הנאמן הינו חברה ציבורית (או ישות בקבוצה ציבורית), או ישות הנתונה להסדרה לעניין הלבנת הון ומימון טרור במטרה לבצע עסקי הנאמנות (באזור גיאוגרפי בעל משטר ראוי למניעת הלבנת הון ומימון טרור, כפי שאושר על ידי גורמים מהימנים), על נותן השירות העסקי להשיג מידע מספק בנוגע לזהותם של המנהלים או היחידים עם שליטה אפקטיבית. נותן השירות יכול להסתמך על הוכחות חיצוניות, כגון מידע פומבי, כולל אתר הנאמן ואתר הגוף המפקח.

ג. ישנן משפחות המקימות חברות נאמנות המשמשות כנאמן לטובת המשפחה. אלו לרוב חברות נאמנות פרטיות וייתכן שהן מחזיקות ברישיון מוגבל המאפשר התנהלות כנאמנים עבור רשימה מוגבלת של נאמנויות. פעמים רבות בעלי השליטה הסופיים בחברות נאמנות פרטיות אלו הם חברות נאמנות מקצועיות ומוסדרות המשמשות כנאמן לנאמנות אחרת. במקרה כזה, על נותן השירות העסקי להניח דעתו כי הוא מבין איך מתנהלת חברת הנאמנות הפרטית, והוא מכיר את זהותם של המנהלים או הבעלים. אם מדובר בבעלות של נאמנות מוסדרת/מפוקחת אחרת כפי שתואר, נותן השירות העסקי אינו צריך להשיג מידע מפורט לגבי זיהוי המנהלים או האנשים השולטים על אותה ישות המשמשת כבעל מניות בחברת הנאמנות הפרטית.

62. מגן נאמנות (Protector) שהוא אדם או תאגיד:

א. מקום בו נותן השירות העסקי אינו משמש כמגן נאמנות ומונה מגן נאמנות אחר, על נותן השירות להשיג מידע אודות זהותו ולאמת אותה.

ב. מקום בו מגן הנאמנות הינו תאגיד, על נותן השירות העסקי להשיג מידע אודות זהותו של בעל השליטה או נהנה הסופיים ולאמת זאת.

ג. מקום בו מגן הנאמנות הינו חברה ציבורית (או חברה בקבוצה ציבורית), או ישות מוסדרת ומפוקחת שהוקמה על מנת לבצע את עסקי הנאמנות (באזור גיאוגרפי בעל משטר ראוי למניעת הלבנת הון ומימון טרור, כפי שאושר על ידי גורמים מהימנים), על נותן השירות העסקי להשיג מידע מספק בנוגע לזהותם של מנהלים או יחידים עם שליטה אפקטיבית. נותן השירות יכול להסתמך על הוכחות חיצוניות, כגון מידע פומבי, כולל אתר הנאמן ואתר הגוף המפקח.

בקרה פנימית

63. מנגנוני הבקרה לעניין ציות לחובות יכולים לכלול בין היתר: אמצעים לזהות האם לקוח הינו איש ציבור, ביקורת פנימית המותאמת ללקוחות בעלי סיכון גבוה יותר, התמקדות במאפיינים בעלי סיכון גבוה יותר (אזור גיאוגרפי, זהות לקוח והשירות הניתן), יישום מדיניות הכרת הלקוח בהתאם לגישה מבוססת סיכון ועוד. על נותני שירות עסקי לשקול את השימוש בכלים טכנולוגיים להשגת מטרות אלו.

64. על נותן השירות העסקי לבצע בחינה פנימית בנוגע לעמידה בדרישות הדין הנוגעות להליכי הכרת הלקוחות וביצוע הערכת הסיכונים ולאפקטיביות מנגנוני הבקרה בארגון לעניין הציות לחובות בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור. ככל שמזוהות חוליות חלשות במנגנוני הבקרה, יש לפעול לשיפור המנגנונים.

65. הכלי האפקטיבי ביותר לביצוע הבחינה הפנימית היא ביקורת ציות עיתית (לפחות שנתית), ועצמאית (על-ידי מבקר פנימי או חיצוני). אם מדובר במבקר פנימי יש לבחור אדם בקיא ובעל הבנה מעמיקה של החובות, המדיניות והתהליכים של הארגון לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, שהוא בדרגה בכירה מספיק לביצוע בחינה ביקורתית שלהם. על העובד המבצע את הביקורת להיות שונה מזה שאחראי על יישום המדיניות והתהליכים עצמם. על הבדיקה לכלול בחינה של מסמכי הכרת הלקוחות ותיעוד הערכות הסיכון כדי לוודא שהנהלים מיושמים על-ידי העובדים באופן נכון.

רשימת דגלים אדומים

נספח 5 למדריך לעורכי דין כולל רשימת דגלים אדומים אשר מהווים תבחינים לסיוע בזיהוי פעילות של לקוחות העשויה להיות בסיכון גבוה. אין בקיומו של דגל אדום כדי להעיד בהכרח על סיכון להלבנת הון או מימון טרור, אך ככל שקיימים דגלים אדומים רבים יותר בפעילות, כך עולה החשש כי מדובר בפעילות הלבנת הון או מימון טרור.

א. פעולות חריגות:

- (1) בקשה לבצע פעולה נוטריונית אשר אינה תואמת את גודלו, גילו, או פעילותו של היחיד או הישות המשפטית המבקשת.
 - (2) הפעולות הינן חריגות בשל גודלן, אופיין, תדירותן או אופן הביצוע שלהן.
 - (3) קיימים הבדלים משמעותיים ביותר בין המחיר המוצהר לבין השווי האמיתי לפי הבנתו של עורך הדין או לפי הנסיבות המצביעות על השווי האמיתי.
 - (4) ישויות משפטיות או מבנה משפטי לרבות ארגונים ללא כוונות רווח המבקשים לקבל שירות או לבצע פעולות אשר אינן תואמות את הפעילות המוצהרת או המקובלת בגופים אלו.
 - (5) הפעולות דורשות סכום בלתי פרופורציונאלי של מימון פרטי, המחאות הניתנות להסבה או מזומן, במיוחד כאשר היא אינה תואמת את הפרופיל הכלכלי של האדם או התאגיד.
- ב. הלקוח או צד שלישי מעמיד סכום משמעותי במזומן כבטוחה עבור הלווה במקום פשוט להשתמש במזומנים אלו ישירות, ללא הסבר מניח את הדעת.

ג. מקור כספים חריג:

- (1) פעולות או תשלומים או מיסים אשר ממומנים על ידי צד ג' ללא קשר נראה או הסבר מניח את הדעת.
 - (2) קבלת או העברת כספים למדינה זרה כאשר לא נמצא כל קשר בין הלקוח לבין אותה מדינה.
 - (3) קבלת או העברת כספים למדינה בסיכון גבוה.
- ד. לקוח המשתמש במספר חשבונות בנק או חשבון בנק זר ללא הסבר מניח את הדעת.
- ה. הוצאות פרטיות אשר ממומנות על ידי חברה, עסק או הממשלה.
- ו. ההחלטה על אופן ביצוע התשלום בעסקה נדחית למועד צמוד להשלמת העסקה במקרים בהם מקובל לכלול את אופן התשלום בחוזה, וזאת ללא הסבר מניח את הדעת, במיוחד כאשר לא נכלל בחוזה מנגנון להבטחת התשלום.
 - ז. הסדרי החזרים/תשלום עם לוחות זמנים קצרים מהמקובל ללא הסבר מניח את הדעת.
 - ח. משכנתאות המשולמות זמן רב לפני מועד הפירעון ללא הסבר מניח את הדעת.
 - ט. נכס הנקנה במזומן ומיד לאחר מכן משמש כביטחון להלוואה.
 - י. בקשה לשנות את אופן התשלום המוסכם ללא הסבר מניח את הדעת, במיוחד כאשר מוצעים אמצעי תשלום לא מקובלים עבור סוג הפעולה.
 - יא. מימון מסופק על ידי מלווה שאינו מוסד מוסדר למתן אשראי ללא הסבר מניח את הדעת או הגיון כלכלי.
 - יב. הבטוחה עבור הפעולה נמצאת במדינה בעלת סיכון גבוה.

- יג. יש עלייה משמעותית בהון של תאגיד שהתאגד לאחרונה, או שהתקבלו שורה של תרומות על פני תקופה קצרה ללא הסבר מניח את הדעת.
- יד. עלייה בהון התאגיד שמקורה במדינה זרה אשר אין לה קשר לחברה או שנחשבת מדינה בסיכון גבוה.
- יו. הזרמת כספים או נכסים בהיקף גבוה משמעותית מגודלו, שוויו או עסקיו של תאגיד ללא הסבר מניח את הדעת.
- יז. שווי גבוה או נמוך במיוחד עבור בטוחות שמועברות, בהינתן הנסיבות המצביעות על כך (למשל היקפי ההכנסות, המסחר או העסקים, משרדים, גודל, דיווח על הפסדים או רווחים שיטתיים) או בהינתן סכום מוצהר שונה בפעולה אחרת.
- יח. פעולות פיננסיות גדולות, במיוחד אם התבקשו על ידי תאגידים שהתאגדו לאחרונה, מקום בו הפעולות אינן עולות בקנה אחד עם מטרת התאגיד, עם פעילות הלקוח או עם קבוצת התאגידים לו היא שייכת או בהיעדר כל הסבר לגיטימי אחר.

לקריאה נוספת

- [המלצות ארגון ה-FATF](#)
- [מדריך ארגון ה-FATF לגישה מבוססת סיכון לסקטור עורכי הדין \(2019\)](#)
- [מדריך ארגון ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון לסקטור רואי חשבון \(2019\)](#)
- [מדריך ארגון ה-FATF ליישום גישה מבוססת סיכון לסקטור נותני שירותי נאמנות והקמת תאגידים \(2019\)](#)
- [מדריך ארגון ה-FATF לביצוע הערכת סיכונים מימון טרור \(2019\)](#)
- [דו"ח משותף של ארגון ה-FATF וקבוצת ה-Egmont בנושא הסתרת זהות בעלי שליטה ונהנים \(2018\)](#)
- [הערכת סיכונים לאומית של הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור \(2017\)](#)
- [הנחיות ארגון ה-FATF בנוגע לשקיפות זהות בעלי שליטה ונהנים \(2014\)](#)
- [מדריך לעו"ד לזיהוי ומניעת הלבנת הון – פרסום משותף של לשכת עורכי הדין הבינלאומית \(IBA\), לשכת עורכי הדין האמריקאית \(ABA\) ומועצת לשכות עורכי הדין של אירופה \(CCBE\) \(2014\)](#)
- [דו"ח ארגון ה-FATF על הלבנת הון ומימון טרור : חולשות בסקטור עריכת דין \(2013\)](#)
- [הנחיות ארגון ה-FATF להערכת סיכונים בנושא הלבנת הון ומימון טרור \(2013\)](#)
- [הנחיות ארגון ה-FATF בנוגע לעובדי ציבור \(המלצות 12 ו-22\) \(2013\)](#)